

Er ref: Dnr M2022/01389

Svensk Vindenergis synpunkter på SOU 2022:33 - Om prövning och omprövning, en del av den gröna omställningen

Svensk Vindenergi tackar för möjligheten att lämna synpunkter på Miljöprövningsutredningens betänkande. Svensk Vindenergi är en branschförening för företag som arbetar med vindkraft. Våra medlemmar har svarat för merparten av de satsningar som ökar vindkraftsproduktionen med 33 TWh under perioden 2017-2024.

Om Sveriges klimatmål ”netto-noll utsläpp av växthusgaser 2045” ska nås måste utsläppen minska snabbt. Utsläppsminskningen kan åstadkommas genom kraftfull utbyggnad av elproduktion, elektrifiering av industrin och transporterna, effektivisering samt satsningar på batterier och vätgas.

Regeringen är tydlig med att ”planeringen för ökad elanvändning bör utgå från ett nu prognosticerat elbehov på minst 300 terawattimmar 2045”. Utgångspunkten för bedömningen är att elektrifiering i industri- och transportsektorerna förväntas innebära att [el användningen fördubblas inom 20-25 år](#). Samtidigt som elanvändningen fördubblas faller nära hälften (ca 80 TWh) av dagens elproduktion för åldersstrecket och måste ersättas. Sammantaget innebär det att cirka 10 TWh ny elproduktion behöver tillföras varje år, från idag ända fram till 2044.

Inget enskilt kraftslag kommer att kunna byggas ut tillräckligt mycket för att ensamt klara att möta den ökande elanvändningen. Alla typer av elproduktion, energieffektivisering och flexibilitet som bidrar till att nå Sveriges klimatmål kommer att behövas.

Trots det akuta läget och trots vindkraftens uppenbara fördelar återstår många hinder för vindkraftsutbyggnaden. Trenden är illavarslande för utsikterna att få fram så stora volymer el som kommer att krävas för att klara energi- och klimatomställningen.

Vår [Statistik land- och havsbaserad vindkraft 2014-2021](#) visar det blivit svårare och svårare, och att det tar längre och längre tid, att få tillstånd;

- av totalt 5 455 ansökta landbaserade verk har 45 procent beviljats, 38 procent avslagits, 11 procent återkallats och 7 procent reducerats efter ansökan lämnades in.
- av samtliga beslut gällande landbaserad vindkraft i MPD gick 58 procent vidare till MMD och 13 procent gick därefter vidare till MÖD. Andelen tillståndsgivna verk minskades av domstolarna.
- Det vanligaste skälet till att vindkraftverk inte beviljats tillstånd var brist på kommunal tillstyrkan (51 procent), medan ”arter och naturvård” varit näst vanligast (24 procent), följt av rennäring (12 procent). Försvaret stod för en mindre andel (5 procent), då Försvarmakten normalt stoppar projekten i ett tidigare skede.
- Av de landbaserade ansökningar som avgjorts i första instans sedan 2014, och som är slutligt avgjorda, har andelen verk som fått tillstånd minskat väsentligt de senaste åren. För havsbaserad vindkraft har vi identifierat 35 havsbaserade vindkraftsprojekt (4 320 vindkraftsverk) där det inletts samråd, inklusive tio (med cirka 850 verk) där det lämnats in ansökan som ännu inte avgjorts. Vi redovisar också sju avgjorda ansökningar, varav sex inte fick tillstånd.

Våra viktigaste synpunkter

- Vi delar utredningens slutsats att den samlade prövningstiden behöver minska, att toppar i handläggningstid behöver kapas samt att processerna behöver bli mer effektiva och förutsägbara.
- Vi delar inte utredningens uppfattning att mycket fungerar bra i dagens system – när det gäller vindkraft. [Vår statistik](#) visar illavarslande trender. Det är tydligt att det blivit svårare och svårare, och att det tar längre och längre tid, att få tillstånd.
- Vi förvånas över att utredningen inte uppmärksammat kraven i EU:s förnybarhetsdirektivs artikel 16 ”Tillståndsförfarandets varaktighet och organisation”; att den sökande inte ska behöva ha mer än en kontaktpunkt och att tillståndsförfarandet ska vara i högst två år när det gäller nya kraftverk, inklusive samtliga relevanta förfaranden vid behöriga myndigheter.
 - Vi föreslår att Regeringen snarast ändrar [Förordning \(2021:757\)](#), inför tidsfristerna högst två år för nya anläggningar och ett år för repowering samt låter tidsfristerna omfatta alla elnät och all elproduktion som bidrar till att nå Sveriges klimatmål. Det skulle ligga helt i linje med EU-kommissionens handlingsplan [RePower EU](#) som bland annat ska ”drastiskt påskynda tillståndprocesserna” för ny elproduktion.
- Vi föreslår att förslagen i avsnitten ”prövningsmyndigheternas processledning och handläggning” samt ”ett särskilt stöd till klimatprojekt” ses över och anpassas efter kraven i artikel 16 i EU:s förnybarhetsdirektiv.
- Vi anser att prövningen hos miljöprövningsdelegationerna bör koncentreras ytterligare – för att garantera likabehandling över landet.
- Vi anser att flera av förslagen är bra, enkla att genomföra och bör tas vidare på en gång. Mindre omfattande lagstiftningsförslag är enklare för alla att hantera och därmed är sannolikheten större att de faktiskt genomförs.
- Vi tillstyrker följande förslag;
 - 4.1.1 Det införs enklare regler för ändringstillstånd
 - 4.1.2 Gränsen mellan tillstånds- och anmälningsskyldighet tydliggörs
 - 4.1.3 Begreppet ”betydande miljöpåverkan” ska användas vid bedömning av omgivningspåverkan
 - 4.1.4 En nedre gräns för anmälan av ändring av tillståndspliktig verksamhet införs
 - 4.1.5 Utrymmet att ändra villkoren för en verksamhet blir större
 - 5.1.1 Tidsbegränsning som huvudregel införs inte
 - 5.1.3 Obligatorisk omprövning för moderna miljövillkor införs inte för vattenverksamheter
 - 5.1.4 Inget krav på miljökonsekvensbeskrivning för obligatorisk omprövning för moderna miljövillkor
 - 5.1.8 Möjlighet till giltighetsförlängning av befintliga tidsbegränsade tillstånd införs
 - 7.1.1 Ökad användning av muntlig förberedelse och tidsplaner
 - 7.1.3 Det ska vara lättare att avgöra mål utan huvudförhandling
 - 7.1.4 Utrymmet för digital handläggning ska öka
 - 7.1.5 Ordföranden och miljösekreteraren i miljöprövningsdelegationerna får generella förordnanden
 - 8.1.1 En klimatstyrka ger länsstyrelsen handläggarstöd
 - 8.1.2 Ett kunskapscentrum samlar miljötekniskt kunnande
 - 8.1.3 Ett begränsat förtursförfarande är inte ändamålsenligt
 - 9.1 Regeringens tillåtelseprövning ska göras tidigt i processen

- Vi avstyrker följande förslag;
 - 5.1.5 Tillsynsmyndigheten ska göra översyn av tillstånd
 - 6.1.2 Utöka kraven på samrådsredogörelsen
 - 6.1.5 Begränsa inte möjligheten att föra in nya omständigheter vid överklagande
 - 7.1.2 Det införs större möjlighet att avvisa en ansökan tidigt i processen samt möjlighet att begära konsoliderade ansökningar och yttranden
 - 7.1.7 Det är inte ändamålsenligt att ytterligare koncentrera prövningen hos miljöprövningsdelegationerna
 - 7.1.8 Lagstadgade handläggningsfrister bör inte införas
 - 9.3 Uppföljning av och integrering med annat pågående arbete

- Vi är tveksamma till följande förslag;
 - 5.1.2 Obligatorisk omprövning av miljöfarlig verksamhet för moderna miljövillkor införs
 - För det fall förslaget tas vidare är det viktigt att det endast omfattar en uppdatering av villkoren och att befintliga verksamheters tillåtelse inte äventyras. Detta ska avspeglas i det underlag som ska ges in till prövningsmyndigheten.
 - 6.1.1 Stärk länsstyrelsens roll som nav och aktiv samrådspart
 - Det är viktigt att länsstyrelsen samordnar sina egna olika enheters synpunkter under samrådet, för att i större omfattning bland annat fånga upp intressen som regional utveckling etc.
 - Vi upplever att det i första hand är resursbrist som begränsar länsstyrelsens aktivitet under samrådet. Länsstyrelsen kan redan idag kontakta de tillsynsvägledande myndigheterna för att få stöd och en formalisering av detta med möjlighet att begära in yttranden riskerar snarare att förlänga tiden för samrådets genomförande.
 - 6.1.3 Samordna riksintressen bättre
 - Vi välkomnar initiativ för att hantera målkonflikter men det som behövs är inte ytterligare utredningar utan ställningstaganden som går att tillämpa när olika intressen står mot varandra i prövningen.
 - Det behöver poängteras att många riksintressen kan samexistera på en och samma yta i många fall och att det då inte uppstår någon s.k. målkonflikt.
 - 6.1.4 Gör partsrollen mer ändamålsenlig och samordnad med färre myndigheter
 - Det är rimligt att gå längre än vad som föreslås. Enligt artikel 16 i EU:s förnybarhetsdirektiv ska den sökande inte behöva ha mer än en kontaktpunkt. I Sverige bör den kontaktpunkten vara Länsstyrelsen eller Energimyndigheten.
 - Statens röst bör vara samlad. Myndigheternas synpunkter bör samlas hos en instans, förslagsvis Energimyndigheten, som sammanställer, sätter i relation till de gällande energipolitiska målen och sedan för vidare till Länsstyrelsens MPD eller regeringen.
 - 9.2 Ökad användning av generella föreskrifter
 - För det fall föreskrifter tas fram är det även av stor vikt att det inte blir fråga om ytterligare dubbelregleringar såsom idag är fallet för de olika förbränningsanläggningarna. De har idag parallella krav för samma miljöpåverkan i tillstånd, förordningar och s.k. BAT-slutsatser vilket leder till onödig administration när regelfterlevnaden ska redovisas.

- Vi har inga synpunkter på följande förslag;
 - 7.1.6 Miljöprövningsdelegationer ska få förtydligad och utökad behörighet att pröva sambandsärenden

- Vi vill lyfta att miljöprövningen bara är en av många processer. Efter att miljötillståndet vunnit laga kraft återstår för vindkraftsprojektet en rad prövningar och anmälningar som behöver göras innan investeringsbeslut kan tas och byggnationen kan inledas;
 - Tillstånd för nätkoncessionen
 - Nödvändiga anmälningar till kommunen
 - Nödvändiga tillstånd och bygglov kopplade till byggnader i övrigt
 - Avverkningsanmälningar
 - Ekonomisk säkerhet för nedmontering och återställande
 - Anmälan om slutlig layout till tillsynsmyndigheten
 - Tillstånd för arbeten utanför projektområdet
 - Terrängkörningsdispens – för att få köra med maskiner i terrängen på barmark
 - Anmälan om 12:6-samråd – om man ska till exempel ska provgräva och påverka naturmiljön eller sätta upp en mätmast.
 - Anmälan om vattenverksamhet

Detaljerade synpunkter

4.1.1 Det införs enklare regler för ändringstillstånd

Svensk Vindenergi tillstyrker förslaget att göra ändringsprövning till huvudregel och att låta verksamhetsutövarens yrkande styra i denna fråga. Att slippa invändningar och onödiga överklaganden i frågan om en ändring av verksamheten går att pröva genom ändringstillstånd eller kräver en hel prövning gör processen mer förutsebar och enklare att planera för vilket sparar tid och resurser för alla parter.

Vi instämmer i utredningens bedömning att föreslagna författningsändringar är nödvändiga för att komma bort från nuvarande restriktiva praxis vad gäller ändringstillstånd.

- Föreslagna ändringar i 16 kap. 2 a § och 22 kap. 1 d § miljöbalken har så stora positiva konsekvenser i förenkling av prövningsprocessen att de bör genomföras oavsett om utredningens förslag om ändringar om samrådet i 6 kap. miljöbalken eller förslag om regelbunden omprövning genomförs.

4.1.2 Gränsen mellan tillstånds- och anmälningsplikt tydliggörs

Svensk Vindenergi välkomnar försök att förtydliga gränsdragningar för att göra bedömningarna av om en ändring kräver tillstånd, anmälan eller inget av dem.

- Det är oklart om föreslagna ändringar i 1 kap. 4 § p 2 och 11 § i miljöprövningsförordningen kommer att leda till detta.

Eftersom bestämmelser på förordningsnivå ofta saknar författningskommentarer skapar alla förändringar osäkerhet vid tillämpning, i vart fall inledningsvis. I föreslagna 4 § 2 används t.ex. begreppet ”särskilda villkor” som får förstås som motsats till det allmänna villkoret men det är ett nytt begrepp som inte används i miljöbalkens bestämmelser tidigare, se t.ex. 22 kap. 25 § och framåt om vad tillståndsdomar ska innehålla som endast refererar till ”villkor”. Det kan därmed uppstå oklarheter vad som menas med detta nya begrepp.

- Den föreslagna 4 § 2 innebär inte att det blir enklare att avgöra vad som ryms inom befintlig tillståndsram utan bestämmelsen riskerar snarare att göra att fler ändringar än idag bedöms som tillståndspliktiga då utrymmet för bedömning i det enskilda fallet minskar.

4.1.3 Begreppet ”betydande miljöpåverkan” ska användas vid bedömning av omgivningspåverkan

Svensk Vindenergi tillstyrker förslaget.

- Ändringarna bör genomföras och ändringen i föreslagna 1 kap. 4 § 3 miljöprövningsförordningen kan göras fristående från om ändringarna som föreslås i betänkandets avsnitt 4.1.2 genomförs.

4.1.4 En nedre gräns för anmälan av ändring av tillståndspliktig verksamhet införs

Svensk Vindenergi tillstyrker förslaget. Behov av vägledning för gränsdragningar kommer dock uppkomma.

4.1.5 Utrymmet att ändra villkoren för en verksamhet blir större

Svensk Vindenergi tillstyrker förslaget. Detta förslag är mycket bra då förutsättningarna idag är onödigt restriktiva när det gäller att kunna få villkor justerade vilket medför att många ansökningar avslås.

- Förslaget bör genomföras oavsett om övriga förslag tas vidare. Det är en liten ändring som skulle medföra en stor lättnad i prövningen utan att för den delen ge ett sämre miljöskydd.

5.1.1 Tidsbegränsning som huvudregel införs inte

Svensk Vindenergi delar utredningens bedömning. Möjligheten att som huvudregel få tillstånd som inte är begränsade i tid är viktig för långsiktighet, stabilitet och möjligheten att få finansiering på plats.

5.1.2 Obligatorisk omprövning av miljöfarlig verksamhet för moderna miljövillkor införs

Svensk Vindenergi ifrågasätter om det är effektiv resursanvändning att belasta provningssystemet med att nu införa en obligatorisk omprövning av verksamheter med 40 år gamla tillstånd.

Myndigheternas resurser borde istället riktas mot att pröva de verksamheter som nu behöver komma till stånd för att klara samhällsomställningen. Nya verksamheter behöver få nya moderna miljötillstånd och befintliga verksamheter behöver få ändringstillstånd för att snabbt komma igång med omställningen.

- För det fall förslaget tas vidare är det viktigt att det endast omfattar en uppdatering av villkoren och att befintliga verksamheters tillåtlighet inte äventyras. Detta ska avspeglas i det underlag som ska ges in till prövningsmyndigheten.

För att inte riskera en situation då en befintlig verksamhet står utan tillstånd bör kravet på omprövning inte kopplas till att ett beslut om nya villkor ska finnas på plats. Det borde vara tillräckligt att verksamhetsutövaren inkommit med en ansökan om prövning för moderna miljövillkor för att kravet ska anses uppfyllt. Under den tid som prövningen pågår bör verksamheten kunna drivas vidare enligt befintligt tillstånd. Om tillståndet har fungerat under 40 år kan det inte vara av någon avgörande betydelse för miljön om verksamheten skulle drivas vidare ytterligare någon tid under befintliga villkor, vilket ska vägas mot fördelen för verksamhetsutövaren att inte behöva stå risken att ett befintligt tillstånd upphör att gälla för att prövningen av nya villkor av någon anledning drar ut på tiden.

5.1.3 Obligatorisk omprövning för moderna miljövillkor införs inte för vattenverksamheter

Svensk Vindenergi delar utredningens bedömning.

5.1.4 Inget krav på miljökonsekvensbeskrivning för obligatorisk omprövning för moderna miljövillkor

För det fall förslaget om obligatorisk miljöprövning tas vidare är det enligt Svensk Vindenergi rimligt att det inte medför krav på samråd och framtagande av en miljökonsekvensbeskrivning. Ett sådant förfarande gör det dock mycket viktigt att prövningsmyndigheten aktivt processleder och tar ställning till behovet av eventuella krav på kompletteringar som sannolikt kommer ställas av myndigheter och andra som deltar i prövningen. Att tydliga förarbetsuttalanden om vilka krav som kan ställas på underlaget finns är då av avgörande betydelse för prövningens effektivitet.

5.1.5 Tillsynsmyndigheten ska göra översyn av tillstånd

Svensk Vindenergi avstyrker förslaget.

- Detta är mycket resurskrävande förslag som riskerar att gå ut över tillståndsprövningsprocessen för andra verksamheter. Det är oklart vad resultatet av tillsynsmyndighetens översyn ska bli och

det finns en överhängande risk att det bara blir ytterligare en pappersprodukt som tynger myndigheterna utan motsvarande miljönytta.

Verksamhetsutövarna gör redan idag en årlig rapportering om sin verksamhet som granskas av tillsynsmyndigheten genom miljörapporteringsystemet. Att tillsynsmyndigheten härutöver var tionde år ska behöva lämna en skriftlig bedömning om det finns skäl att begära omprövning men utan krav på att sådan genomförs är inte resurseffektivt.

5.1.8 Möjlighet till giltighetsförlängning av befintliga tidsbegränsade tillstånd införs

Svensk Vindenergi tillstyrker det mycket bra förslaget att det införs en möjlighet att förlänga tidsbegränsade tillstånd, men motsätter sig de begränsningar som utredningen föreslagit. Det finns inte skäl att i lagstiftningen detaljreglera hur lång förlängning som tillståndsmyndigheten kan medge eller hur många gånger giltighetstiden kan förlängas. Tidsbegränsningen bör beslutas i varje enskilt fall utifrån att verksamheten fortfarande kan anses uppfylla kraven i 2 kap. miljöbalken på bl.a. bästa möjliga teknik. På samma grund bör det vara möjligt att ansöka om förlängning flera gånger. Exemplifierande resonemang kan föras i förarbeten till en mer öppen bestämmelse i syfte att ge tillståndsmyndigheten stöd i tillämpningen.

Att en möjlighet till förlängning införs är mycket viktig då detta är en fråga som ofta aktualiseras för bl.a. vindkraften, där det av flera anledningar är fördelaktigt att kunna driva verksamheten under hela vindkraftsparkens livslängd. Tillstånden till vindkraftsanläggningar är som regel tidsbegränsade och då det i många fall tar upp till tio-femton år (ofta innefattande beslut om förlängd igångsättningstid) från det att tillstånd meddelas till dess att verksamheten tas i drift kan det medföra att giltighetstiden inte motsvarar den tekniska livslängden för de verk som uppförts.

Teknikutvecklingen i branschen går mycket snabbt och de verk som faktiskt uppförs är i normala fall mycket modernare än de som fanns på marknaden när tillståndet prövades. I många fall kan det innebära att verk med tio års kvarvarande förväntad livslängd behöver tas ur bruk och monteras ned alternativt att ett helt nytt tillstånd behöver sökas för en befintlig park om inte möjligheten att förlänga giltighetstiden införs. Enligt nuvarande bestämmelser måste kommunerna ge tillstyrkan till en sådan ny miljöbalksansökan enligt 16 kap. 4 § miljöbalken. Det är viktigt att möjligheten att förlänga tidsbegränsade tillstånd inte omfattas av krav på sådan tillstyrkan.

6.1.1 Stärk länsstyrelsens roll som nav och aktiv samrådspart

Svensk Vindenergi anser att länsstyrelsen i stort redan har denna sammanhållande uppgift och ser inte att ett förtydligt krav i lagstiftningen skulle medföra någon effektivisering av prövningsprocessen.

- Det är viktigt att länsstyrelsen samordnar sina egna olika enheters synpunkter under samrådet, för att i större omfattning bland annat fånga upp intressen som regional utveckling etc.

Vi upplever att det i första hand är resursbrist som begränsar länsstyrelsens aktivitet under samrådet. Länsstyrelsen kan redan idag kontakta de tillsynsvägledande myndigheterna för att få stöd och en formalisering av detta med möjlighet att begära in yttranden riskerar snarare att förlänga tiden för samrådets genomförande.

6.1.2 Utöka kraven på samrådsredogörelsen

Svensk Vindenergi avstyrker förslaget och ifrågasätter starkt om föreslagna författningsändringar i 6 kap. miljöbalken kommer medföra någon tidsvinst i prövningsprocessen. Vi upplever att länsstyrelsen redan idag i de flesta fall är aktiv i samrådsprocessen och möjligheten för verksamhetsutövaren att begära yttrande från dem finns redan. Alla yttranden som kommer in under ett samråd redovisas redan idag i samrådsredogörelsen med en hänvisning till i vilken del av ansökan som frågan behandlas.

- Det finns en risk att förslaget om att länsstyrelsen ska göra en detaljerad bedömning enligt föreslagna 6 kap. 32 § miljöbalken endast förflyttar det s.k. ”kompletteringsträsket” till

tidigare i processen då detaljerade inventeringar, utredningar och miljöbedömningar sannolikt ännu inte gjorts och svaren därför inte alltid finns.

Det är viktigt att komma ihåg att syftet med samrådet är att samla in och identifiera vilka frågor som behöver belysas i prövningsunderlaget för att dessa sedan kunna bedömas i prövningen.

Bedömningen kan inte flyttas till samrådet. Det blir också problematiskt om länsstyrelsen begär in omfattande kompletteringar av samrådsunderlaget för att kunna göra föreslagen bedömning eftersom det då uppkommer nya frågor om hur detta kompletterande underlag sedan ska hanteras. Behöver det skickas ut till berörda igen, behöver nya möten hållas etc, etc.

- Samrådsprocessen fungerar i stort bra idag men skulle gagnas av att myndigheterna ges tillräckliga resurser att delta aktivt.

6.1.3 Samordna riksintressen bättre

Svensk Vindenergi välkomnar initiativ för att hantera målkonflikter. Vad som behövs är dock främst inte ytterligare utredningar utan ställningstaganden som går att tillämpa när olika intressen står mot varandra i prövningen. Om myndigheterna ska få föreslaget uppdrag är det viktigt att de strategier och planeringsdokument som blir resultatet fokuserar på just detta. Den gröna omställningen behöver prioriteras.

- Det behöver poängteras att många riksintressen kan samexistera på en och samma yta i många fall och att det då inte uppstår någon s.k. målkonflikt.

Att riksintresseanspråken hålls uppdaterade av de ansvariga myndigheterna bör vara en självklarhet och framgå av respektive myndighets instruktion snarare än att regleras genom enstaka regeringsuppdrag.

- Boverket har redan ett samordnande ansvar och har så sent som i september 2021 redovisat ett regeringsuppdrag att samordna Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Statens energimyndighet, Tillväxtverket och Trafikverket i deras arbete att göra en översyn av sina respektive av kriterierna för och anspråk på områden av riksintresse (Rapport 2021:14).
- För att samordning ska ske på nationell nivå behöver samordningsansvaret ligga på en central myndighet snarare än på regional nivå hos länsstyrelserna.

6.1.4 Gör partsrollen mer ändamålsenlig och samordnad med färre myndigheter

Svensk Vindenergi är tveksamma till förslaget. Det är rimligt att gå längre än vad som föreslås. Enligt artikel 16 i EU:s förnybarhetsdirektiv ska den sökande inte behöva ha mer än en kontaktpunkt. I Sverige bör den kontaktpunkten vara Länsstyrelsen eller Energimyndigheten.

- Statens röst bör vara samlad. Myndigheternas synpunkter bör samlas hos en instans, förslagsvis Energimyndigheten, som sammanställer, sätter i relation till de gällande energipolitiska målen och sedan för vidare till Länsstyrelsens MPD eller regeringen.

6.1.5 Begränsa inte möjligheten att föra in nya omständigheter vid överklagande

Svensk Vindenergi delar utredningens bedömning. Att myndigheter framför synpunkter tidigt i processen är dock viktigt för att hålla prövningen effektiv.

7.1.1 Ökad användning av muntlig förberedelse och tidsplaner

Svensk Vindenergi tillstyrker förslaget. En ökad användning av muntlig förberedelse i mål som idag avgörs efter huvudförhandling kan bidra till att korta handläggningstiderna eftersom samtliga parter måste sätta sig in i målet tidigt och tillståndsmyndigheten behöver ta ställning till eventuella kompletteringskrav som framställs. Det bör dock inte göras obligatoriskt då det tar stora resurser i anspråk från samtliga parter och prövningsmyndigheten.

- För mål som idag vanligen avgörs på handlingarna, dvs. B-verksamheter, kan samma effektivisering sannolikt uppnås genom att miljöprövningsdelegationen i ett föreläggande tydligt tar ställning till vilka kompletteringskrav som framställts av olika parter som sökanden behöver uppfylla.

Användning av tidplaner är bra för att hålla framdrift i prövningen och möjliggöra planering men de kan inte göras bindande. Nya omständigheter kan göra att en plan behöver justeras.

7.1.2 Det införs större möjlighet att avvisa en ansökan tidigt i processen samt möjlighet att begära konsoliderade ansökningar och yttranden

Svensk Vindenergi avstyrker förslaget. Det finns redan idag möjlighet att avvisa bristande ansökningar.

Vi instämmer inte i utredningens antagande att förslaget skulle ge sökanden större incitament att inkomma med kompletta ansökningar. Att kunna få tillstånd är ett tillräckligt incitament. I de fall sökanden inte följt myndigheters önskemål om utredningar och kompletteringar råder i de allra flesta fall oenighet om behovet av utredningen. En sådan oenighet löses snabbast och enklast genom att prövningsmyndigheten tar ställning till kompletteringsbehovet genom att avslå begäran om komplettering eller förelägga sökanden att komplettera. Detta kan redan idag göras vid äventyr av avvisning och sådan aktiv processledning skulle behöva öka. Om målet istället avvisas leder det endast till att en ny ansökan behöver ges in. Statistiskt blir det då två snabbare tillståndsmål men i praktiken har då samma verksamhet tagit längre tid att pröva.

- Det finns inget som hindrar prövningsmyndigheten att i kompletteringsförelägganden också be om en konsoliderad ansökan eller inställning. Det ligger i sökandens och andra parter intresse att underlätta för tillståndsmyndigheten att fatta korrekta beslut och för att undvika missförstånd ger sökanden redan idag ofta in konsoliderade versioner.

Svensk Vindenergi har ingen erinran mot förslaget att möjligheten att avhjälpa brister på sökandes bekostnad tas bort.

7.1.3 Det ska vara lättare att avgöra mål utan huvudförhandling

Svensk Vindenergi tillstyrker förslaget. Huvudförhandlingar och sammanträden är mycket tids- och resurskrävande för alla inblandade. Går målet eller ärendet att avgöra på handlingarna bör det ske i större utsträckning än idag. För det fall detta förslag realiserar bör motparter till sökanden ha ett starkare incitament att så tidigt i processen som möjligt, i handlingarna, få med samtliga relevanta omständigheter m.m. som avses åberopas.

7.1.4 Utrymmet för digital handläggning ska öka

Svensk Vindenergi tillstyrker förslaget. Att gå mot en mer digital akthantering sparar tid, resurser och miljön. Det möjliggör också att enklare använda personella resurser över hela landet.

7.1.5 Ordföranden och miljöszakunnig i miljöprövningsdelegationerna får generella förordnanden

Svensk Vindenergi tillstyrker förslaget. Förslaget medför en möjlighet för ordföranden och sakkunnig i miljöprövningsdelegationerna att specialisera sig vilket förhoppningsvis ökar attraktiviteten i uppdraget så att myndigheten kan rekrytera och behålla kompetens i större omfattning.

- Kompetensförsörjning är en viktig fråga för alla som deltar i miljöprövningen då kompetenta medarbetare leder till bättre och förhoppningsvis snabbare genomförda prövningar.

7.1.6 Miljöprövningsdelegationer ska få förtydligad och utökad behörighet att pröva sambandsärenden

Svensk Vindenergi har ingen erinran mot förslaget.

7.1.7 Det är inte ändamålsenligt att ytterligare koncentrera prövningen hos miljöprövningsdelegationerna

Svensk Vindenergi avstyrker förslaget. Specialisering kan öka attraktiviteten i uppdraget så att myndigheten kan rekrytera och behålla kompetens i större omfattning.

7.1.8 Lagstadgade handläggningsfrister bör inte införas

Svensk Vindenergi delar inte utredningens bedömning. Att prövningsmyndigheterna genom regleringsbrev ges tydliga mål som följs upp räcker inte.

- EU:s förnybarhetsdirektiv bör gälla även i Sverige. Tidsfristerna ska vara högst två år för nya anläggningar, ett år för repowering och omfatta alla elnät och all elproduktion som bidrar till att nå Sveriges klimatmål. Dessa tidsfrister ligger helt i linje med EU-kommissionens handlingsplan [RePower EU](#) som bland annat ska ”drastiskt påskynda tillståndsprocesserna” för ny elproduktion.
- För att få ner handläggningstiderna krävs ytterligare resurser som behöver tillskjutas omedelbart.

8.1.1 En klimatstyrka ger länsstyrelsen handläggarsöd

Svensk Vindenergi välkomnar initiativ för att öka resurser till och kompetensen hos länsstyrelsen. Om det mest effektiva sättet att bidra till snabbare tillståndsprocesser för prövningar som är nödvändiga för samhällsomställningen är en tillkommande föreslagen ”klimatstyrka” eller en generell förstärkning av antalet handläggare med mer utnyttjande av befintliga samarbetskanaler mellan länsstyrelserna är oklart.

- En utformning av den föreslagna klimatstyrkan mer som en ”handläggarpool” än endast som ett stöd till de befintliga handläggarna har större potential att faktiskt fungera avlastande och leda till snabbare handläggning.

8.1.2 Ett kunskapscentrum samlar miljötekniskt kunnande

Svensk Vindenergi välkomnar satsningar för att myndigheterna ska kunna bygga upp kompetens.

8.1.3 Ett begränsat förtursförfarande är inte ändamålsenligt

Svensk Vindenergi delar utredningens bedömning.

9.1 Regeringens tillåtlighetsprövning ska göras tidigt i processen

Svensk Vindenergi tillstyrker förslaget. Förslaget är viktigt för att öka förutsebarheten i miljöprocessen och kan och bör tas vidare utan att invänta eventuella förslag från och därefter följande beredning av kommande betänkande från utredningen M 2022:02, Regeringens roll som prövningsmyndighet i en modern och effektiv miljöprövning. Skulle den pågående utredning föreslå andra ändringar som framstår som än bättre så finns inget som hindrar att regelverket ändras igen.

9.2 Ökad användning av generella föreskrifter

Svensk Vindenergi ställer sig tveksam till om myndigheternas resurser bör tas i anspråk för ett så omfattande arbete som detta uppdrag innebär just nu.

De frågor som lämpar sig för generella föreskrifter är sådana där bedömningar i varje enskilt fall inte särskilt ofta leder till olika utfall. Dessa frågor är sannolikt av enklare beskaffenhet och tar säkerligen inte upp stor del av tiden i tillståndsprocesserna idag varför effektivitetsvinsten blir liten i förhållande till arbetsinsatsen att ta fram föreskrifterna. Det finns också en risk att föreskrifter leder till fler prövningar då behov av flexibilitet i de enskilda fallen leder till dispens- och undantagsmöjligheter och ytterligare prövningar och överklagandeprocesser.

- För det fall föreskrifter tas fram är det även av stor vikt att det inte blir fråga om ytterligare dubbelregleringar såsom idag är fallet för de olika förbränningsanläggningarna. De har idag parallella krav för samma miljöpåverkan i tillstånd, förordningar och s.k. BAT-slutsatser vilket leder till onödig administration när regelefterlevnaden ska redovisas.

9.3 Uppföljning av och integrering med annat pågående arbete

Svensk Vindenergi ser i motsats till utredningens rekommendation att det finns en risk i att vänta in alla pågående utredningar och uppdrag innan regeringen agerar.

Våra utgångspunkter

Om Sveriges klimatmål ”netto-noll utsläpp av växthusgaser 2045” ska nås måste utsläppen minska snabbt. Utsläppsminskningen kan åstadkommas genom kraftfull utbyggnad av elproduktion, elektrifiering av industrin och transporterna, effektivisering samt satsningar på batterier och vätgas. Anledningarna att möjliggöra investeringar i svensk elproduktion har aldrig varit fler; klimatkris, förändrat säkerhetsläge och skenande elpriser.

- [IPCC](#) konstaterar att det är ont om tid - om uppvärmningen ska hållas under 1,5 grader måste utsläppen av växthusgaser vända senast 2025.
- [FOI](#) lyfter att dagens centraliserade och importbaserade energisystem är sårbart vid incidenter och att decentraliserad inhemsk produktion av el och bränslen ger större motståndskraft.
- Swecos analys [Vindkraftens elprispressande effekt 2022–2025](#) visar att de 20 TWh vindkraft som tillkommer mellan 2022 och 2025 kommer att pressa årsmedelpriset på el med 8 öre per kWh i södra Sverige.

Elektrifiering i industri- och transportsektorerna förväntas innebära att [elanvändningen fördubblas inom 20-25 år](#). De flesta bedömare kommer fram till att elanvändningen ökar från dagens 140 TWh till cirka 310 TWh år 2045.

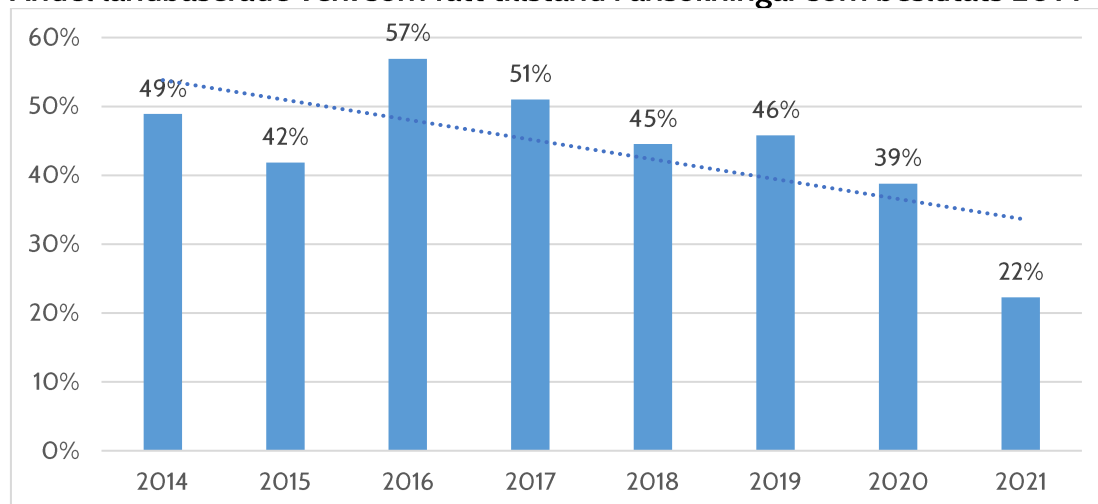
Samtidigt som elanvändningen fördubblas faller nära hälften (ca 80 TWh) av dagens elproduktion för åldersstreck och måste ersättas. Sammantaget handlar det om $310 - (175 - 80) = 215$ TWh = nära 10 TWh per år under perioden 2023-2044.

Inget enskilt kraftslag kommer att kunna byggas ut tillräckligt mycket för att ensamt klara att möta den ökande elanvändningen. Alla typer av elproduktion, energieffektivisering och flexibilitet som bidrar till att nå Sveriges klimatmål kommer att behövas.

Motorn i omställningen är el med låg produktionskostnad. Energiforsks rapport [El från nya anläggningar](#) redovisar produktionskostnad för olika kraftslag. Idag har den svenska landbaserade vindkraften lägst produktionskostnad av de kraftslag som kan byggas ut i stor skala – i hela EU.

Trots det akuta läget och trots vindkraftens uppenbara fördelar återstår många hinder för vindkraftsutbyggnaden. Trenden är illavarslande för utsikterna att få fram så stora volymer el som kommer att krävas för att klara energi- och klimatomställningen.

Andel landbaserade verk som fått tillstånd i ansökningar som beslutats 2014–2021

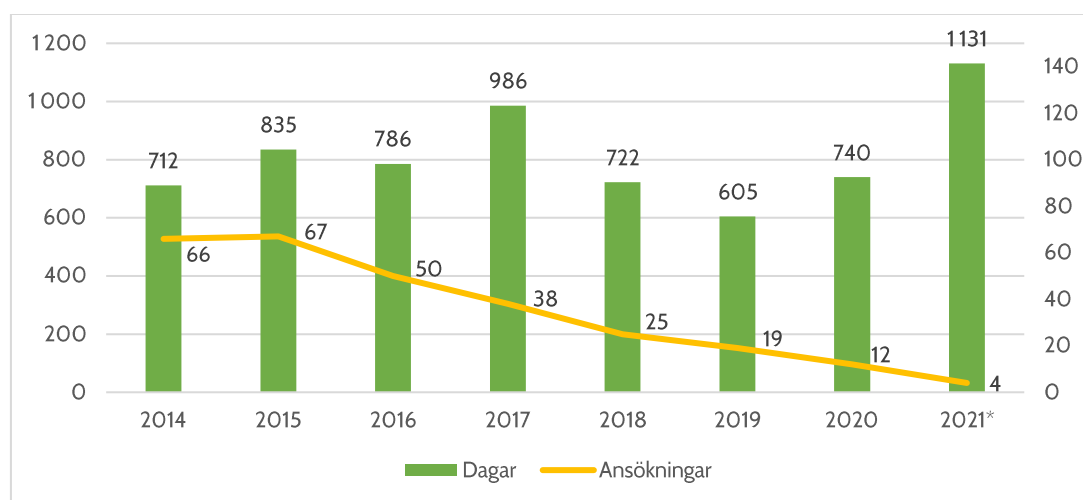
Miljöprövningsdelegationerna – antal ärenden och tid från ansökan till beslut 2014-2021 – förändring över tid

Av den statistik som redovisas i utredningen var medianvärdet för en prövning i MPD från inlämnad ansökan till beslut 221 dagar under 2021.

Vår statistik ger en annan bild. För de 281 ansökningar där beslut fattats av MPD har det i genomsnitt tagit 792 dagar (26 månader) att fatta beslut efter ansökan lämnats in. Mediantiden uppgick till 760 dagar (25 månader).

Nedan har vi fördelat statistiken över MPD:s beslut år för år. Årtalen avser det år MPD fattade beslut och inte året då ansökan lämnades in.

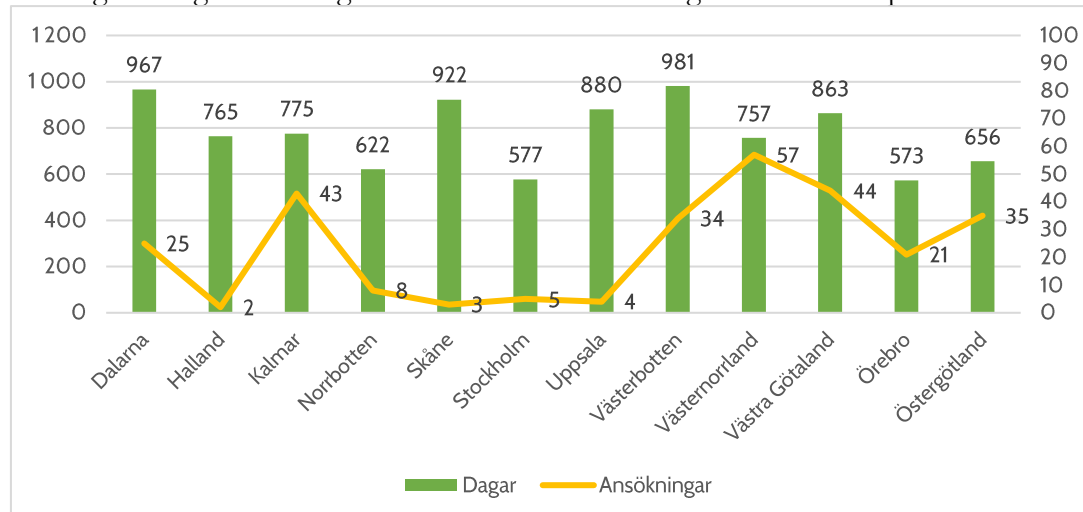
**Notera: Ett mycket komplicerat projekt år 2021 drar upp snittet från 739 dagar till 1 131 dagar.*

Miljöprövningsdelegationerna – antal ärenden och tid från ansökan till beslut 2014-2021 – per miljöprövningsdelegation

För de 281 ansökningar där beslut har fattats av MPD har det i genomsnitt tagit 792 dagar (26 månader) att fatta beslut efter ansökan lämnats in.

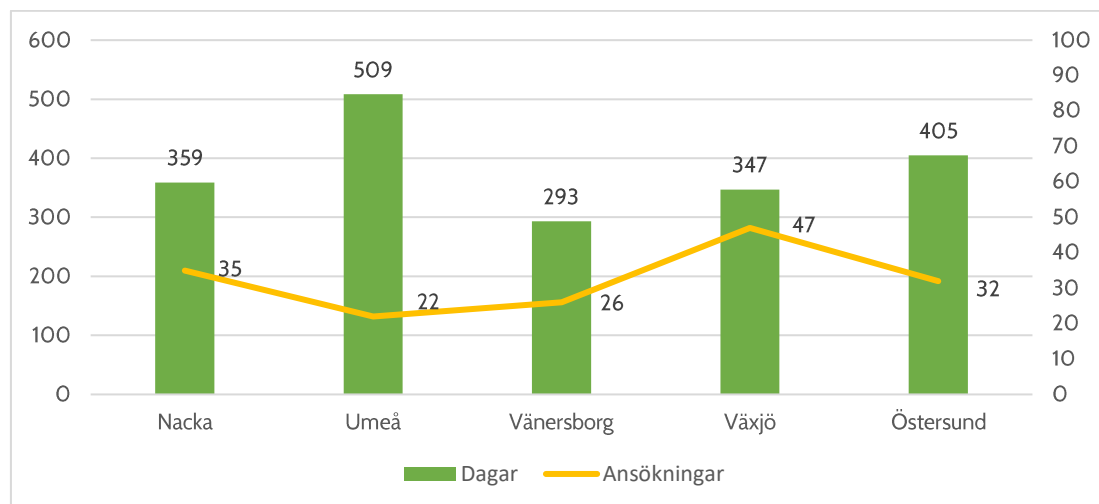
Tidsåtgången varierar stort mellan miljöprövningsdelegationerna. Snabbaste genomsnittstiden var 573 dagar. Långsammaste genomsnittstiden var 981 dagar. En skillnad på över 13 månader.

Mark- och miljödomstolarna – antal ärenden och tid från beslut i MPD till beslut i MMD 2014-2021

För de 162 ansökningar där beslut har fattats av MMD har det i genomsnitt tagit 374 dagar (12 månader) att fatta beslut efter MPD fattat sitt beslut. Mediantiden uppgick till 331 dagar (11 månader).

Även här var skillnaden i tidsåtgång stor, från som bäst 293 dagar till som sämst 509 dagar. En skillnad på 18 månader.

Svensk Vindenergis tillståndsstistik

Under det senaste halvåret har vi publicerat nedanstående rapporter som belyser läget.

- Nyhet 2022-10-10 [Sverige kan få mer el snabbt – bara anläggningarna får tillstånd](#)
 - Rapport [Tillståndsstistik för landbaserad vindkraft första halvåret 2022](#)
- Nyhet 2022-07-01 [Vindkraft och försvar behöver samexistera](#)
 - Rapport [Försvarsmaktens yttranden över havsbaserade vindkraftsprojekt](#)
 - Rapport [Försvarsmaktens yttranden över landbaserade vindkraftsprojekt](#)
- Nyhet 2022-06-21 [Vindkraft för 400 miljarder – men rekordlåg andel fick tillstånd](#)
 - Rapport [Statistik land- och havsbaserad vindkraft 2014-2021](#)
- Nyhet 2022-06-10 [Fördubblad handläggningstid för vindkraft i domstol](#)
 - Rapport [Handläggningstider MPD och MMD \(landbaserad vindkraft 2014-2021\)](#)
- Nyhet 2022-05-03 [67 TWh havsbaserad vindkraft i tillståndprocesser](#)
 - Rapport [Planerad havsbaserad vindkraft i Sverige](#)
- Nyhet 2022-03-13 [Allt fler kommunala nej till vindkraft – nu behövs ökade incitament](#)
 - Rapport [Kommunala vetot 2020-2021](#)

Stockholm 2022-10-31

Daniel Badman
VD, Svensk Vindenergi

Tomas Hallberg
Tillståndsförfrågor, Svensk Vindenergi